Lietas Nr.C30484921
Lietvedības Nr.C02021-23/29
ECLI:LV:RPT:2023:1106.C30484921.3.S

Rīgas pilsētas tiesa
SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2023.gada 6.novembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese I.Baiko,
ar tiesas sēdes sekretāri E.Bērziņu,
piedaloties atbildētājas pārstāvei I.Dališevskai
izskatīja atklātā tiesas sēdē videokonferences režīmā civillietu /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasības pieteikumā ir norādīts, ka ar /Nosaukums A/ 30.11.2020. lēmumu /pers. C/ ir piešķirts ilgstošas sociālās aprūpes un sociālas rehabilitācijas maksas pakalpojums /Nosaukums A/, proti, dzīvošana pansionātā uz pastāvīgu laiku.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.panta pirmā daļa nosaka, ka klienta vai viņa apgādnieka pienākums ir samaksāt par saņemtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, ja šajā likumā nav noteikts citādi. Saskaņā ar /Nosaukums E/ 10.03.2016. lēmuma Nr.85 1.1. apakšpunktu, uzturēšanas izmaksas vienam klientam sastāda 396,59 EUR mēnesī.

Klienta ienākumus veido valsts vecuma pensija un piemaksa pie vecuma pensijas ???? 95,79 EUR, atskaitot klienta personiskos izdevumus 14,37 EUR, klients var samaksāt par pakalpojumu 81,42 EUR apmērā. Klientam nav citu ienākumu, viņam nepieder kustamais vai nekustamais īpašums.

Ņemot vērā, ka klienta uzturēšanas izmaksas sastāda 396,59 EUR mēnesī, bet viņš var maksāt tikai 81,42 EUR apmērā, līdzmaksājuma summa ir 315,17 EUR.

Prasītājs noslēdza līgumu ar klientu un nosūtīja atbildētājai vēstuli ar uzaicinājumu ierasties pie prasītāja līguma par līdzmaksājuma veikšanu noslēgšanai. Atbildētāja nosūtīja iesniegumu atsakoties noslēgt līgumu un veikt līdzmaksājumu.

Atbildētājas parāds par līdzmaksājuma veikšanu no 01.12.2020. līdz 28.02.2021. sastāda 1 125,12 (315,17x3) EUR. Savukārt periodiskā maksājuma summa 315,17 x 12 = 3 782,04 EUR. Prasības kopēja summa sastāda 1 125,12 + 3 782,04 = 4 907,16 EUR.

Pamatojoties uz Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1., 2., 8., 28., 29.pantu, Civillikuma 188.pantu, Ministru kabineta 02.04.2019. noteikumu Nr.138 „Noteikumi par sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanu" 11.apakšpunktu, vadoties no Civilprocesa likuma 128.-130.panta, prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam parādu 1 125,12 EUR apmērā, par laika posmu no 01.12.2020. līdz 28.02.2021. par /pers. C/ piešķirto ilgstošas sociālās aprūpes un sociālas rehabilitācijas maksas pakalpojumu /Nosaukums A/, piedzīt /pers. C/ piešķirto maksas pakalpojuma līdzmaksājumu 315,17 EUR apmērā ik mēnesī, sākot no šī prasības iesniegšanas datuma tiesā līdz sociālās pakalpojuma sniegšanas izbeigšanai vai atbildētāja mantiskā stāvokļa izmaiņām.

[2] Atbildētājas /pers. B/ paskaidrojumos ir norādīts, ka atbildētāja prasību neatzīst un norāda, ka viņas vecāku laulība tika šķirta 1993.gadā 27.janvārī, kad atbildētājai bija 12 gadi. Tiesas spriedumā arī tika piedzīti uzturlīdzekļi no /pers. C/ atbildētājas uzturam. Uzturlīdzekļus atbildētājas tēvs nemaksāja, jo viņš nekur nestrādāja, neguva ienākumus, nesniedza materiālu atbalstu mātei bērna uzturēšanai. /pers. C/ bija asociālais dzīves veids, proti, viņš regulāri lietoja alkoholu, nekur nestrādāja, nemaksāja komunālos maksājumus par kopīgo dzīvokli.

/pers. C/ nekad, nav nodrošinājis atbildētājai ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi proti, neīstenoja atbildētājas aprūpi. Tādejādi ir atzīstams, ka atbildētājas tēvs neīstenoja savas kā vecāka aizgādības tiesības, kas paredz vecāka pienākumu rūpēties par bērnu un uzturēt viņu, kopt, izglītot, audzināt, pasargāt no iespējamiem apdraudējumiem, kas izriet no Civillikuma 177.panta.

2017.gada 28.februāra Latvijas Republikas Augstākas tiesas Civillietu departamenta sprieduma Nr.SKC-60/2017 [7.2] un [7.3] punktā ir atzīts, ka bērni var atbrīvoties no pienākuma uzturēt vecākus uz Civillikuma 188.panta pirmās daļas pamatā, ja pierada, ka vecāki bez dibinātā iemesla izvairījušies pildīt savus pienākumus pret bērniem. Ņemot vērā, ka prasītājs cēlis prasību pret atbildētāju, kas pamatota ar Sociālo pakalpojumu un Sociālās palīdzības likuma 8.pantu, atbildētāja norāda uz apstākļiem, kas ļauj viņai atbrīvoties no pienākuma uzturēt tēvu.

Prasītāja prasība nav pamatota, jo nav atzīts, ka atbildētājai ir pienākums uzturēt savu tēvu /pers. C/.

[3] Prasītāja pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies. 2023.gada 6.jūnijā tiesā ir iesniegts lūgums izskatīt lietu bez prasītāja piedalīšanās , norādot, ka prasītājs savu prasību uztur pilnā apmērā, tāpēc tiesa atzīst, ka lietu var izskatīt bez prasītāja pārstāvja piedalīšanās.

[4] Atbildētājas pārstāve tiesas sēde paskaidroja, ka atbildētāja prasību neatzīst, apstiprināja rakstveidā paskaidrojumos sniegtos apstākļus, papildus paskaidroja, ka prasība pret atbildētāju celta kā pret apgādnieku, bet Civillikuma 188.panta otrā daļa paredz, ka apgādnieku var atbrīvot no šā pienākuma, ja vecāki izvairījās no pienākuma uzturēt bērnus. Un šādu pienākumu uzliek tiesa, nevis pašvaldības iestāde. Atbildētāja no 12 gadu vecuma dzīvoja tikai ar māti, atbildētājas tēvs nekad nav maksājis ar tiesas spriedumu piedzītos uzturlīdzekļus, nekad nav piedalījies atbildētājas uzturēšanā, nav nodrošinājis atbildētājai ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi, proti, neīstenoja atbildētājas aprūpi. Atbildētājas tēvs nekur nestrādāja, neguva ienākumus, lietoja alkoholu, klaiņoja, nesniedza materiālu atbalstu mātei vai bērnam. Atbildētājai un viņas mātei nekādi kontakti ar bērna tēvu netika uzturēti. Ņemot vērā izklāstīto, ir pamats konstatēt, ka atbildētāja var būt atbrīvota no pienākuma uzturēt savu tēvu.

[5] Tiesas sēde liecinieces /pers. H/, /pers. I/ un /pers. J/ apstiprināja atbildetājas pārstāves norādītos apstākļus un faktus, paskaidroja, ka gan laulības laikā, gan pēc šķiršanās, atbildētāja bija mātes apgādībā, savukārt atbildētājas tēvs nav piedalījies bērna uzturēšanā vai audzināšanā, nemaksāja uzturlīdzekļus, jo bieži tieši lieciniece /pers. I/ un /pers. J/ palīdzēja atbildētājas mātei materiāli un morāli. Viņš pārmērīgi lietoja alkoholu, rīkoja skandālus, nekur nestrādāja, klaiņoja. Liecinieces var apstiprināt, ka visu šo laiku nekāda saskarsme ar /pers. C/ nenotika. Liecinieces skatījumā atbildētājai nav pienākums uzturēt tēvu, jo tēvs nekad nav uzturējis savu meitu.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausījusies atbildētājas pārstāves paskaidrojumus, liecinieku liecības tiesas sēdē, pārbaudījusi lietas materiālus, atzīst, ka prasība nav nepamatota un noraidāma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 190.panta otro daļu, tiesa spriedumu pamato ar apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā.

[7] Starp pusēm nepastāv strīds, ka atbildētāja /pers. B/ ir prasītāja klienta /pers. C/ meita, un šo faktu apstiprina Latvijas Republikas Iedzīvotāju reģistrā iekļautā informācija.

Tāpat lietā nepastāv strīds, ka prasītāja klientam /pers. C/ ir piešķirts ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojums /Nosaukums A/ par maksu uz pastāvīgu laiku, un šo faktu apstiprina /Nosaukums A/2020.gada 30.novembra lēmums Nr.1.-24/43226 un 2020.gada 1.decembra līgums Nr.5.6./312 starp /Nosaukums A/ un /pers. C/ (lietas 6.-7., 12.-13.lapa).

Prasītājs, pamatojoties uz Civillikuma 188.pantu, Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.pantu, cēla prasību tiesā, norādot, ka atbildētājai ir pienākums maksāt līdzfinansējumu par viņas tēvam sniegtajiem sociālās aprūpes pakalpojumiem.

Atbildētāja neatzīst prasību, jo uzskata, ka viņa ir atbrīvojama no pienākuma apgādāt tēvu, sakarā ar to, ka viņas tēvs nepildīja savu vecāka pienākumu un nepiedalījies viņas uzturēšanā.

Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.pantu sociālā dienesta klienta vai tā apgādnieka pienākums ir samaksāt par saņemtajiem sociālās aprūpes pakalpojumiem. Vecāku uzturēšanas vispārīgs pienākums saskaņā ar Civillikuma 188.panta pirmo daļu gulstas uz bērniem, līdz ar to bērni ir uzskatāmi par apgādniekiem Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.panta izpratnē. Tādejādi bērniem ir pienākums samaksāt par viņu vecākiem sniegtajiem sociālās aprūpes pakalpojumiem.

Tiesa atzīst, ka no Civillikuma 188.panta pirmās daļas nepārprotami izriet bērnu pienākums apgādāt vecākus. Tomēr šāds pienākums bērniem nepastāv vienmēr, bet rodas tikai vajadzības gadījumā, ja vecāks kādu iemeslu dēļ nespēj pats sevi nodrošināt un apgādāt.

[8] No 2020.gada 30.novembra lēmuma Nr.1.-24/43226 izriet, ka /pers. C/ sava vecuma un veselības stāvokļa dēļ atrodas sociālās apkalpošanas centrā, jo viņš nevar nodrošināt pamatvajadzības, tādēļ, atbilstoši Civillikuma 188.panta pirmajai daļai, teorētiski, iestājas pienākums bērnam uzturēt savu tēvu, jo viņa ienākumi nav tik lieli, lai segtu visus uzturēšanas izdevumus, par ko norāda prasītājs lietā.

[9] /Nosaukums A/2020.gada 1.decembrī ir pieņēmis lēmumu, ar kuru noteica, ka /pers. B/ ir jāveic piemaksa par /pers. C/ sniegtajiem sociālās aprūpes pakalpojumiem, kā arī piedāvāja noslēgt līgumu, kuru atbildētāja ir atteikusies noslēgt, norādot atteikuma iemeslus (lietas 14.-15., 17.-18.lapa).

Bērni var atbrīvoties no pienākuma uzturēt vecākus uz Civillikuma 188.panta otrās daļas pamata, ja pierāda, ka vecāki bez dibināta iemesla izvairījušies pildīt savus pienākumu pret bērniem. Šis noteikums var tik piemērots arī Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.panta piemērošanas gadījumā (sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 28.februāra sprieduma Nr.SKC-60/2017. 7.1. punktu.)

[10] Sakarā ar celto prasību atbildētāja lietā iesniedza rakstveida paskaidrojumus ar iebildumiem, kā arī tiesas sēdē atbildētājas pārstāve celto prasību neatzina, norādot, ka atbildētājas tēvs nekad nav uzturējis savu meitu (atbildētāju), nav nodrošinājis meitai ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi. Atbildētāja no 12 gadu vecuma dzīvoja tikai ar māti, kas viņu uzturēja, audzināja un rūpējās par viņu (lietas 31.-34.lapa). Atbildētājas tēvs nekad nav maksājis ar tiesas spriedumu piedzītos uzturlīdzekļus, nekad nav piedalījies atbildētājas uzturēšanā, nav nodrošinājis atbildētājai ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi, proti, neīstenoja atbildētājas aprūpi. Atbildētājas tēvs nekur nestrādāja, neguva ienākumus, lietoja alkoholu, klaiņoja, nesniedza materiālu atbalstu mātei vai bērnam.

Civilprocesa likuma 104.panta pirmā daļa noteic, ka pušu un trešo personu paskaidrojumi, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

[11] Minētos faktus tiesas sēdē apstiprināja liecinieces /pers. H/, /pers. I/ un /pers. J/.

Tiesas skatījumā lietā, kurā pierādīšanas priekšmets ir vecāku pienākumu nepildīšana, strīdā par notikumiem un apstākļiem, kas bijuši pirms 30 gadiem, bieži vien var nebūt citu pierādījumu kā tikai ģimenes locekļu vai draugu liecības.

Minētajā lietā liecības sniedza lieciniece /pers. H/ - atbildētājas māte, ar kuru dzīvoja atbildētāja un kurā nodrošināja atbildētājas aprūpi, liecinieces /pers. I/ un /pers. J/ - atbildētājas mātes jaunības draudzenes, kuras no meitas dzimšanas palīdzēja atbildētājas mātei materiāli un morāli, un bija ģimenes lietas kursā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 105.panta pirmās daļas noteikumiem liecinieks ir persona, kurai zināmi fakti, kas attiecas uz lietu, un kuru tiesa izsaukusi uz tiesas sēdi. Liecinieka liecības ir pierādīšanas līdzeklis.

Tiesai nav pamata apšaubīt liecinieču liecības.

Tiesas sēdē nopratinātās liecinieces apstiprināja faktus, kurus norādījusi atbildētāja savos paskaidrojumos un tiesas sēdē paskaidrojusi atbildētājas pārstāve. Lieciniecēm ir zināmi visi paskaidrojumos norādītie apstākļi un viņas var apstiprināt, ka /pers. C/ nav piedalījies atbildētājas uzturēšanā, nav maksājis uzturlīdzekļus sava dzīvesveida dēļ un atbildētāju uzturēja tikai māte /pers. H/. Lieciniecēm nav informācijas par to, ka /pers. C/ bija veselības problēmas.

[12] Ņemot vērā atbildētājas paskaidrojumus lietā par faktiem, uz kuriem pamatoti viņas iebildumi, un, izvērtējot liecinieču /pers. H/, /pers. I/ un /pers. J/ liecības lietā, konstatējams, ka atbildētājas tēvs /pers. C/ bez dibināta iemesla izvairījies pildīt savu pienākumu uzturēt meitu Elvīru, jo meitu kopš dzimšanas līdz pilngadībai uzturēja atbildētājas māte.

Tiesai nav pamata apšaubīt triju liecinieču liecības, jo tās viennozīmīgi apstiprina, ka atbildētājas tēvs /pers. C/ bez dibināta iemesla izvairījies pildīt savu pienākumu pret meitu.

Ņemot vērā izdarīto secinājumu, tiesa atzīst, ka atbildētāja /pers. B/ ir pierādījusi to, ka viņas tēvs /pers. C/ bez dibināta iemesla izvairījies pildīt savu vecāka pienākumu pret nepilngadīgo meitu, līdz ar ko atbildētāja ir atbrīvojama no pienākuma uzturēt savu tēvu.

Pie šādiem apstākļiem, tiesa secina, ka /Nosaukums A/prasība pret /pers. B/ par parāda piedziņu nav nedz pamatota, nedz pierādīta, sakarā ar ko ir noraidāma.

[13] Prasība daļā par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas maksas pakalpojuma līdzmaksājumu 315,17 EUR apmērā piedziņu no atbildētājas ik mēnesi, sākot no prasības iesniegšanas dienas līdz sociālā pakalpojuma sniegšanas izbeigšanai vai atbildētājas mantiskā

stāvokļa izmaiņām, ir noraidāma, jo šī prasījuma apmierināšana vai noraidīšana ir atkarīgā no pamatprasības apmierināšanas vai noraidīšanas. Ņemot vērā, ka tiesa noraidīja prasītāja prasījumu un atbrīvoja atbildētāju no pienākuma uzturēt savu tēvu, tas ir, veikt līdzfinansējumu par /pers. C/ saņemtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, tiesa nekonstatē priekšnoteikumus prasījuma par ikmēneša līdzmaksājuma 315,17 EUR apmērā piedziņu no atbildētājas apmierināšanai.

Ievērojot iepriekš norādītos apsvērumus un secinājumus, tiesa atzīst, ka /Nosaukums A/ prasība pret /pers. B/ par parāda piedziņu un ikmēneša līdzmaksājuma 315,17 EUR apmērā piedziņu no atbildētājas, ir noraidāma pilnībā

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.(..).

Ņemot vērā to, ka prasība ir noraidāma, prasītāja tiesāšanās izdevumi, saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, 44.pantu, nav atlīdzināmi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.pantu, 41.panta pirmo daļu, 44., 97., 193., 195.pantu, tiesa

nosprieda

/Nosaukums A/ prasību pret /pers. B/ noraidīt pilnīgi.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas tiesā (Abrenes ielā 8, Rīgā).

Sprieduma sastādīšanas un pieejamības diena ir 2023.gada 6.novembris.

Tiesnese I.Baiko